

REDACTIUNEA,
Admistratiunea și Tipografa.
BRASOV, piata mare Nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc. Manuscrise
nu se retrimit.
INSERATE se primesc la AD-
MINISTRATIUNE în Brasov și la
următoarele librării de anunțuri:
In Viena: M. Duke Nachi.
Max. Augenfeld & Emrich Lesser.
Mehlrich Schalek. Rudolf Messer.
A. Oppeln Nachi. Anton Oppolitz.
In Budapest: A. V. Goldber-
ger, Etelka Bernat. In Ham-
burg: Maroly & Liebmam.
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
rii garmonde pe o coloană 6 or.
și 30 or. timbra pentru o pu-
blicare. — Publicările mai dese
după tarifă și invocă.
RECLAME pe pagina a 3-a o
seria 10 or. său 30 banii.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANTUL LXII

Nr. 70.

Brașov, Luni-Marti 30 Martie (11 Aprilie).

1899.

Nou abonament la Gazeta Transilvaniei.

Cu 1 Aprilie st. v. 1899

se deschide nou abonament, la care
învităm pe toți amicii și sprijinitorii
noștri.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:
pe un an . . . . . 12 fl.
pe săptămuni . . . . . 6 "
pe trei luni . . . . . 3 "
pe o lună . . . . . 1 "

Pentru România și străinătate:

pe un an . . . . franci, 40
pe săptămuni . . . . . 20 "
pe trei luni . . . . . 10 "
pe o lună . . . . . 3.50 "

Abonarea se poate face mai ușor
prin mandate postale.

Administrație.

Situată în România.

Dăm loc acelu următori corespondențe ce-o
primim din București cu privire la situația actuală:

București, 8 Aprilie n.

In qilele din urmă conflictul
dintre opoziție și guvernul Sturdza
a luat dimensiuni tot mai acute.
Opoziția nu se gândesc să desarmeze,
ci este decisă să ducă lupta
mai departe, încurajată fiind și prin
faptul, că i-a succesă a impiedecă
votarea legei minelor și a altor pro-
iecte de lege în Cameră. Guvernul
de altă parte pare a fi decis să pună
tote în mișcare spre a înfrângă re-
sistența ei. Tote măsurile ce se iau
față cu intrunirile publice opozițio-
nale, precum și în ce privesc com-
baterea acușărilor, ce se îndreptă în
contra ministrului președinte, dove-
desc acela.

Este o apariție cu totul es-
traordinară și neobișnuită că acum
polemiile înverșunate nu se mai mă-
rginesc la articulii de diare, ci se
transplantă și pe strade, purtându-se
— din partea celor dela putere —
prin afișări la colțurile stradelor a
argumentelor, ce se aduc în contra
inviniților opoziției.

Banffy și apărătorii săi, cu totă
intenție ce vor fi avută să tur-
bare apele dincöce și dincolo de
Carpați, de sigur, că nu și-au închi-
put nicăi pe departe ce furtuna va
produce broșura lor în București și
în totă România.

Inchiderea Corpurilor legiuitoră,
care de altădată anunță un period
de liniște, acum a fost semnalul pen-
tru o potențială mișcare opozițională
în totă țara. Prin aceea, că guver-
nul și majoritatea s-au decis a con-
chiama pe mâne o contra-intruire,
să producă în řurile opoziționale și
mai mare irație, aceste susțină, că
guvernul procede în mod pro-
vocător.

In momentul când Vă scriu totă
lumea din capitală vorbesc de in-
trunirile de mâne cu emoție, ca

de un eveniment, care mai ales în
casul provocării vr'unui conflict care
pe multă și îngrijesc, va putea să
aibă urmări grave și neprecalcabile.

La această stare de irație contribue mult și desfășurarea în
măsură mare a puterii armate de
când cu intrunirile. S'a observat
mai ales cu mirare, că decât-or se
ține o intrunire publică opozițională
se iau măsuri deosebite pentru paza
legătui austro-ungare.

Imprejurarea, că plecarea în
străinătate a M. S. Regelui s'a amânat
deocamdată și încă, pe cum asigură
unele foi, fără termin, nu contribue
nicăi ea a domoli și împărtășia
îngrijirile asupra situației.

Situată e caracterisată și
prin tenorul decis și intrasigent al
declarațiunilor, ce se fac prin grai și
în scris din ambele părți litiga-

Mult remarcat și comentat este
un articol apărut în „Constituționalul“
de acela și semnat de d-l Titu
Maiorescu, care portă titlul: „Regele
trebuie să fie mândru“. Vă voi cita
în grabă din acest articol numai
rândurile cu care se încheie. D-l
Maiorescu încheie așa:

„Nu órba supunere poate garanta
viitorul unui popor, ci energica lui
lui conlucrare la îndeplinirea aspira-
țiunilor sale“.

„Órba supunere este semnul slă-
biciunei, energica lucrare este singu-
rul semn al tăriei“.

„De aceea trebuie să fie mândru
Regele când vede astăzi isbucnind cu
atâtă tări sentimentul demnității
naționale în poporul român“.

„Si Regele trebuie să fie mai ales
mândru în fața capetelor încoronate
din celealte state, când le poate do-
vedi, că este și El capul unui stat
de cetățeni și nu capul unei turme
de iloți“.

Acela pare a fi un răspuns dat
acelora, cari vor să se scutească de
ori ce răspundere tulipându-se la spa-
tele Regelui.

„Pasivitatea română.“

Diarul stângie estreme „Egyetér-
tés“ din Budapesta, de Dumineca
9 Aprilie n., publică sub acest titlu
o scrisoare a cunoștinței fruntaș român,
aderent al partidului nostru național,
din Lugos, Coriolan Brediceanu, însoțită de observările redac-
țiunii aceluia diar.

Redacția diarului „Egyetér-
tés“ s'a adresat adecă d-lui avocat
Brediceanu, pe care dice, îl cunoște
„ca pe unul din conducătorii mișcă-
rei naționale și în general ca pe cel
mai intransigent politician național
român“ cu mai multe întrebări.

Nu mită redacția a voit adecă să afle,
între cari imprejurări ar fi Români
aplecăți a părăsi pasivitatea și a lăsa
parte activă în politică; ce părere
au Români despre reforma electorală
pusă în prospect pe baza com-
promisului între partide; ce părere
au Români din punct de vedere na-
ționalist despre nouul guvern; care

ar fi atitudinea Românilor relativ la
teritoriul vamal independent, la re-
visiunea legei eclesiastice etc. etc.

La întrebările lui „Egyetér-tés“,
d-l Brediceanu a răspuns prin urmă-
torea scrisoare:

„Nu me simt cheltuit a răspunde în
merit la întrebările de mare importanță
politice, ce mi-le-ați adresat. La aceasta,
după convingerea mea, numai un for e
competent: conferința partidului național
român, care însă după cum bine este cu-
noscut, e oprită de prezent prin ordina-
țiunile ministeriale de a se întruni.

„Cât va dura această stare excepțio-
nală și anticonstituțională și ce poziție ar
lăua între imprejurările date conferința par-
tidului, de către eventual incetând această stare
de lucruri ar fi convocată? aceasta firescă
„eu n'o pot sci. Un lucru însă e sigur, și
adecă: până ce poporul român va fi în-
cătușat prin ordinațiunile ministeriale, la
mâni și la picioare, încât nu se mai poate
misca, despre o acțiune politică a lui nici
nu se poate vorbi serios.

„Aastfel numai la întrebarea: „In ce
fel de condiții ar fi aplecată Români a
părăsi pasivitatea și a lăsa parte activă
în politică?“ pot să răspund, dăr și acesta
numai în mod formal, următoarele:

„Pentru ca Români să părăsească pasivi-
tatea la care au fost lăsați, să poată păsi pe
terenul politicei de activitate, aceasta afiră
— după părerea mea — dela mai multe
imprejurări, în a căror discuție din mo-
tivul indicat deja nu pot să intru; dăr
„cea mai dintâi și de frunte dintre
aceste imprejurări respective condiții
ar fi: restituirea facultății de acțiune li-
beră, legală și constituțională a partidu-
lui politic român, a partidei naționale ro-
mâne, restabilirea și drepturile ei consti-
tuționale, scăderea din vigoare a ordinațiun-
ilor ministeriale anticonstituționale, c'un
„cuvânt „restitutio in integrum“ privitor la
„viața și activitatea partidului nostru național
român“.

Primiți etc.

Coriolan Brediceanu.

La acest răspuns făzia maghiară
opozitională face următoarele ob-
servări:

Ei bine, de către părerea d-lui Brediceanu
poate fi admisă cu privire la viitoră
atitudine a politicei naționale române și
de către el exprimă fidel punctul de vedere al
Românilor din Ungaria: atunci cu anevoie
va pute să urmeze încetarea pa-
sivității, fiind că acea deplină restitutio in
integrum, pe care o amintesc el ca condi-
ție, în imprejurările noastre este simplamente
o absurditate. Că pentru ce este absurditate,
d-l Brediceanu o scie tocmai așa de bine,
ca oricare politician maghiar. Tocmai de
aceea e de prisos a desvolta acela mai
pe larg.

Din diecesa veduvită.

(Corespondență parte a „Gazetei Transilvaniei“.)

— 10 Aprilie n. 1899.

Dela depărțarea din diecesă a I. P.
S. Sale d-lui archiepiscop și metropolit ac-
tual, tot mereu am stat în aşteptare, ca
să-l văd pe cel ce ni se ivesce său recom-
andă spre „a umplă golul“, și cu incor-
dată atenție am petrecut toate mișcările
și scrierile ce privesc cauza viitorul diece-
sei noastre, ca să înțeleag rostul lucrărilor

„GAZETA“ ieșe în dicare (l).

ABONAMENTE DENTRĂ ASTRO-UNGARIA:

Pe un an 12 fl., pe săptămuni 6 fl., pe trei luni 3 fl.

N-rii de Dumineca 2 fl., pe an.

Pentru România și străinătate:

Pe un an 10 fl., pe săptămuni 5 fl., pe trei luni 2 fl., 50 or.

Cu dinsul în casă: Pe un an 12 fl., pe săptămuni 6 fl., pe trei luni 3 fl. — Un exemplar 5 or.

v. a. său 15 banii. — Atât abo-
namentele cătă și inserțiunile

sunt a se plăti înainte.

Abonamentul pentru Brașov
Admistratiunea, Piața mare
Târgul Innului Nr. 80, etajul
I: Pe un an 10 fl., pe săptămuni 5 fl., pe trei luni 2 fl., 50 or.

Cu dinsul în casă: Pe un an 12 fl., pe săptămuni 6 fl., pe trei luni 3 fl. — Un exemplar 5 or.

v. a. său 15 banii.

— Atât abo-

namentele cătă și inserțiunile

sunt a se plăti înainte.

său planurile concepute întră realizarea
scopurilor — bune său nu bune.

Și am aflat totă. Am la mână și probleme de cărți mă folosesc mai jos.

Înse să de cărți iau la mână condeiul, spre a descoperi experiențele mele, declar, că n' o fac în scopul de a suleva cu cei alături în plan o luptă de zădănicire a planurilor lor deja făurite, ci din considerații cătă o cestiu, ce privesc biserică noastră întrăgă în general și sorrtea su-
telor de mii de suflete din diecesă în spe-
cial: ca lumea, fiă cea ignota, fiă cea de
bună credință, dăr indolenta, să nu rămână
în unilateralitatea de până acum, ci să cu-
noscă și alte lucruri.

Incep cu „pactul“ eșit în qilele tre-
cute la ivelă în foile neromâne, încheiat
intre părintele archimandrit-vicar Iosif Goldiș și intre părintele Vas. Mangra, respec-
tive între aderenții cunoștinței organ ro-
mânesco din Arad.

Pactul acesta este un fapt necontes-
tabil. Nu pot susține, ca adevărat condiția
lui specială cu vicariatul din Oradea-mare
pentru d-l V. Mangra, deși verosimilitatea
acestei condiții reiese de sine; dăr cum că
un pact există între respectivii, acela o și
probez, și deșfid pe veri-care om nepre-
pat să mă desavuze.

Pactul nu datează numai dela văduvi-
rea diecesei, ci deja d'atunci, de când pă-
rintele I. Goldiș a devenit ales deputat die-
tal. Dovedile mele la astă se scot din ținuta manifestată în sinodele noastre epar-
hiale și în congresul nostru național bis-
cieresc din partea d-lui Mangra și a ade-
renților săi, față de d-l Goldiș, și anume:

Se scie, că de când pă. Goldiș a de-
venit deputat dietal, de atunci mandatele
d-sale în sinodele eparhiale și în congresul
național bis. pururea au format un obiect
de apărigă dispută în punctul verificării lor,
precum și un obiect de interpelare cătă
S. Sinod episcopal în congresul n. b. dela
1897; insă în astfel de desbateri nici pă-
rintele Mangra, care alcum e forte vorba-
re, nici aderenții săi n'au luat nici măcar
odată cuvântul, nici pro nici contra, éra la
numărarea voturilor se vedea evident, că
ale lor voturi lipsau din partea ce apăsa
pe pă. Goldiș! Ér la congresul ultim elec-
toral pă. Mangra chiar în plenul congre-
sului, când era vorba de alegerea comisiunii
„de scrutiniu“, a scăpat din gură cuvin-
tele: „să se alăgă... mai bine merită, ca
pă. Goldiș...“ S'a cam genat pe urmă,
după rostirea acestor cuvinte, dăr... bag'
sémă l'a luat gura pe dinainte.

In Arad nu mai este secret, că Man-
gra cu Goldiș sunt una, pururea conuin și
se consultă, când mai în ascuns, când mai
pe față.

Altă dovadă ni-o dă ținuta în causă
a organului din Arad, care stă la disposi-
ția d-lui Mangra, care ținută culminăză în
macsimă scurtă: „a învățări lumea în contra
neamurilor, fără de-a grădi măcar odată un
cuvânt, fiă și numai de critică, asupra părin-
telui Goldiș“.

Despre părintele Goldiș nu s'a scris
în numita făzia, decât, că este acum conducătorul diecesei și că a edat circularul cu-
tare; adecă numai bine au scris, deci nu
se poate, că respectivii să nu aibă cuno-
ș

neamul întreg, înțeleg românește, se scandalizează, și norocul neamului, că în sinul său organul din Arad nu are trecere mai mare decât o are, căci la din contră neamul întreg ar sta cu mâinile în păr. Și ce este adever în stereotipul cu „neamurile”? S-o spun eu. Archimandritul *Hamsea* din Arad are — dăr de aproape 20 de ani — un frate *Hamsea*, care este protopop în Lipova, ales, nu denumit: éră protopopul Lipovei are în Timișoara pe d-l Dr. Tr. *Putici*, asemenea protopop ales cu totă voturile, minus 5, care este cununat cu dênsul, adică ambii în 2 surori de neveste. În consistoriu însă protopopul Lipovei nu este, niciodată că pôte fi, pe căt timp este membru archimandritul.

Ei intrădevăr nu sciu, de căr Archimandritul *Hamsea* cu protopopul *Putici*, cununatul fratelui Archimandritului, sunt orice ba aşa de înruditi, încât, în consistoriu de 60 de suflete, să pôte periclită diecesa! Său că este dôră crima, că protopopul Dr. *Putici* are în diecesă: frați, preoți, invetatori, surori, cununati, și aceastia nu sunt încă scoși din diecesă?

Vréu de căt să constat, că stereotipul ou „neamurile”, folosit cu atâta predilecție de cei din Arad, nu este decât un fel de „vau-vau” spre a învârbi lumea în contra unui eventual candidat la episcopia, ca să pôte duce apoi de căpăstru la urna părintului *Goldiș*.

Existența pactului reiese însă mai invaderat din conlucrările împreună și în conțelegeră.

Cum se vede cei din Arad numără exact voturile de deputați în sinodul eparhial electoral din Arad și voesc să făcă siguri de ele. Pentru cine? Nu pentru neamuri, ci pentru... cei ce lucră împreună! Său apucat de căt de lucru la alegerile de deputați sinodali în 2 cercuri. Aceste cercuri erau al *Siriei* (patria lui Rusu *Sirianu*) și al Lipovei. În ambele și au pus ei candidații lor. În Siria au reușit, dăr în Lipova nu, și astăzi dore cumplit.

Referitor la candidatura și alegerea din cercul *Lipovei*, aflu de lipsă a explicației, spre a dovedi, că aci nu au invins de fel relația séu stereotipul ou „neamurile”, deși, nu neg, între protopopul Lipovei și între alesul Octavian *Putici*, există o relație de cărare de cuscrie. Adecația alesul Octavian *Putici*, sub-jude reg. în Recas, este fratele protopopului Dr. Traian *Putici* din Timișoara, care este, cum am arătat mai sus, cununat cu protopopul Lipovei *Hamsea*. Însă etă ce a preponderentă în mintea alegătorilor.

Candidatul d-lor din Arad, este născut într-o comună din cercul elect. al Lipovei, dăr este stabilit de mulți ani în Arad, și fiind — în alt period — deputat sinodal, cu ocazia unei desbatări a declarat o-tentativă, că „și el e bănațan de naștere, dăr lui nu-i trebuie episcopia în Timișoara”. Va să dică „și-a spus cuibul”. Octavian P. încă este născut în Lipova, fiul fostului invetator d'acolo, este sub-jude în tractul electoral al Belințului, din care tract mai mult ca 10 comune, în sensul arondării, voteză cu cercul Lipovei! Va să dică Octavian P. din tot punctele de vedere avea dela început mai mult prospect de reușire.

Acum dovezile necontestabile despre „pact” reies din conlucrarea celor din Arad împreună cu pár. *Goldiș*, spre a reuși cu candidatul lor „bănațean-antibănațean” în cercul Lipovei.

Inainte de tote au făcut un „apel” cără alegători pe motivul „alegerii de episcop” și care încheie cu o ridiculositate colosală: „voea (nu vocea) poporului este voea lui Dumnezeu”. După asta au spedit cărti tipărite de coresp. cără totă alegătorii pentru candidatul lor „Dr. *Suci*”. De „hauptcorteș”, care a umblat din comună în comună, au ales pe fostul popă militar, care trăiește în Lipova și cu care părintele *Goldiș* a buit chiar și „Bruderschaft!”. În fine, pun la dispoziția onor. cetitor și următorul act autentic, emanat înainte de alegeră cără unii preoți din tract, sub cuvertă recomandată expres, spre a-i teroriza și intimida, care sună:

Nr. 1⁸ 90/899. Onoratului párinte (N. N. în...) Făcându-șă aici arătare din partea mai multor credincioși, că R. Ta la alegera de deputat sinodal în cercul Lipovei influențează electorii în mod neierat: deci și până ce vei fi tras la răspundere pentru evenualele abuzuri, ce s-ar constata, și se impune a Te feri de orice abuz și a lăsa curs liber alegerii. Arad, la 11/28 Martie 1899 *Iosif Goldiș* m. p. vicar episcopal.

Actul original 'mă stă la dispoziția. Dintre 5 preoți, cari după cum sciu eu, au primit această amenințare, doi au și cedat: au lucrat din răspunderi în popor, ca să învingă candidatul „ant-bănațan”.

În părintele V. *Mangra* a emis epistole de următorul cuprins:

Arad, 20 Martie st. n. 1899. Stimate și iubite frate (N. N.) Cu privire la alegera de deputat pentru sinodul eparhial în cercul Lipovei, fără permit a-ți atrage atenția și a-ți recomanda pentru sprinjire pe d-l Dr. Ioan *Suci* din Arad, bărbat distins, cu capacitate și cu independență personală. Sunt sigur, că D-ta vei înțelege, ca și mine, însemnatatea actualui electoral și-ți vei dătă siliciu, ca preot luminat, pentru alegera d-lui Dr. Ioan *Suci* Al D-tale etc. V. *Mangra* m. p.

Ei, etă pe pár. *Goldiș* conlucrând împreună cu *Mangra*. Ce „nex causal!”

In fine se ating și desmințirea apărută în nr. 60 dela 8 ale cur nouă, a diariului din Arad. Cel ce o va ceta cu ochi atenții, va înțelege din ea, că este o desmințire numai cu gura jumătății. În desmințire nu se face nici o pomenire de „Goldiș”; de „pactul cu *Goldiș*”, cum susțineau foile, nu se lapădă cu nici un singur cuvânt, ci negă numai unele pactării despre a căror esență nu a făcut nimeni nici o pomenire...

Ei bine. Pactul există. În ale lui specialitate de sigur se grijesc de interesele particulare ale celor ce pacteză. Dăr de interesele generale ale bisericiei și diecesei?!

— Să sperăm, că se vor îngriji alții.

Un diecesan.

Din dieta ungării.

(Budgetul cultelor și instrucțiunii publice).

Sedința dela 7 l. c. Vineri s'a inceput în dietă desbaterea asupra budjetului ministerului de culte și instrucțiune publică. Precum am semnalat deja în numărul trecut, ministerul acestui resort a ținut un lung discurs, în care și-a desfășurat programul său mai ales pe terenul invetămentului public.

Ministrul Wlassics declară deja la început, că stău lui polară a fost și este: cultura națională maghiară în totă instituționile de invetăment. Direcția ce și-a ales este înălțarea culturii naționale maghiare, căci singur și numai în această se află puterea atractivă, care poate să-i conducă pe Maghiari la idealul unității naționale și de stat maghiar.

Autonomia și Congruă — Înaintea de cără asupra politicei școlastice, doresc să spune căteva cuvinte asupra singurăților cestioni, cari aparțin la domeniul politicei sale bisericesci. Aici atinge numai în general afacerea congruie și a autonomiei catolice, cu privire la care repetă cele ce le-a declarat în general ministrul-președinte Szell cu ocazia presentării sale înaintea camerei, ca ministru. Adaugă însă, că autonomia catolică și congrua catolică formează obiect de discuție înaintea forurilor competente, și guvernul va aștepta până când lucrările acelora vor fi încheiate. Cu totă aceasta ministrul crede necesar să spune căteva cuvinte despre congrua catolică, încât aceasta se cuprinde în articolul de lege XIV — 1898, care regulează întregirea veniturilor preoțimiei catolice. În budgetul de față — dice — am luat 500,000 pentru întregirea veniturilor preoțimiei necatolice și 250,000 pentru preoțimia catolică; cu totul așa-dăr 750,000 fl. Veniturile celor dinătăi vră să le întregescă până la 600 fl., său cel puțin c' o sumă apropiată de această suma din anul curent începând, și de căci va cheltui mai mult decât suma prescrisă la această poziție budgetară, cere indemnisație dela camerei, „căci poate pentru nici un alt scop mai bun, nu s-ar putea cheltui banii”.

Politica școlară. — Între reformele pe terenul invetămentului ministerul așa în primul rând necesară reforma uniformă și organică a instrucțiunii superioare. Un mare

defect aici la vacanțe, pe care le va schimba deja anul viitor pe calea ordonanței. Camera se va ocupa cu reforma esamenelor de stat și a sciințelor de drept și de stat. Peste tot în cursul invetămentului ministerul este aderentul colocuiilor obligațore și al exercițiilor seminariale.

Al doilea principiu al său este sistarea doctoratului obligațor. Mai departe doctoratului trebuie să i-se dea caracter scientific atât cu privire la sciințele de drept, cât și de stat. Esamenele de stat încă trebuie să fie reformate, așa ca să nu se facă decât un examen de stat în cadrul a două esamene suplimentare.

Academile de drept le va folosi pentru decentralizarea culturală. Conform promisiunii a dat un nou regulament de rigurose pentru academile de artă și politehnice. Tot așa va procede și cu privire la rigorositatea medicală. Va reforma și calificarea profesorilor, respectând libertatea universității.

Dintre școalele medii vor trebui să fie sporite gimnasiale. Reforma școalelor medii va publica-o în formă de proiect de lege, și ar vedea bucuros pornindu-se o acțiune socială cu scop de a se înființa internate.

Pentru școalele cu limba de propunere nemaghiară a pregătit manuale de școală și asupra unora anumite școale va aspira controlul. (Aplause). Doresc să se înființeze nouă școale superioare de fete în Brașov, Bistrița, Sibiu, Neoplanta și Rozsahegy (în tinerut locuite de naționalități cu scop de maghiarisare — Red.).

Mare solicitudine, control și grija pună ministrul față cu școalele poporale. Nu este însă nevoie de silă pentru prefacerea școalelor poporale în școală de stat, căci atâtaea cereri îi sosesc în privința statificării, încât statul și așa nu le poate birui. Sunt 1666 de comune, unde vor trebui înființate școale de stat. Cu 534 stă în tractări și în 1899 se vor înființa 500, în timp de cinci ani 1000 de astfel de școale (Aplause).

Ministrul regretă, că pentru „Kisdedov”-uri n'are la dispoziția decât 16,000 fl. anual, deși reunirea sociale mereu cere să ia statul „kisdedov”-urile lor. În fine cere să i-se primească budgetul.

Boda V.: reflectând la vorbirea-program a lui Wlassics dice, că vorba fiind de supremăția limbii maghiare, trebuie să se țină la punctul de vedere cel mai strict. Sovinistul deputat cere, că să fie care locuitor al ţării să scie limba statului, limba maghiară. Guvernul trebuie să înțeleze, că școlarii de limbă străine să și insușescă limba maghiară.

Ovary F.: stăruie asupra invetămentului poporale, de asemenea deputatul din partida poporale Major F. se ocupă per extenso cu programul ministrului. El lăudă pe Wlassics pentru că a pregătit manuale de invetăment pe săma școalelor cu limbă de propunere nemaghiară.

Desbaterea s'a sfîrșit deja Sâmbătă. În numărul viitor vom da o mică oglindă a desbatării din acea sedință, în care a vorbit și bătrânelul vulpoi Coloman Tisza, urgând întregirea veniturilor clerului protestant.

Dela Năsăud.

Aduna ea comitetului pentru administrarea fondurilor școlare grănicerești din districtul Năsăudului.

— April, 1899.

Joi în 30 Martisor a. c. s'a întrunit aici în Năsăud, în adunare generală, comitetul fondurilor centrale școlastică și de stipendii din districtul Năsăudului. Prezenți au fost 23 de membri, reprezentând cele mai fruntașe comune și totale treile regiunile districtului: Valea-Someșului, cercul Borgoului și cercul Monorului. President: Viacarul foraneu Dr. Ioan Pop.

Programa anunță 9 obiecte, său per tractat în 11, din cari 3 fiind de un interes mai general, țin de bine a-le expune pe scurt și în coloanele venerabilului nostru diacon „Gazeta Transilvaniei”; aceste 3 obiecte se referă la directoratul gimnasiului, înființarea convictului și salarizarea profesorilor gimnasiului.

I. Directoratul gimnasiului.

Cestiunea directoratului a venit pe tapet prin o interpelație adresată președintelui de cără părintele Gerasim Domide din Rodna, membru în comitet, de următorul cuprins:

Venerat Președinte! Pe baza §-lui 5 din „Regulamentul pentru desbatări”, înainte de a intra în meritul programei, îmi iau voia să face următoarea interpellare:

Este cunoscut, că prin denumirea fostului director al gimnasiului nostru, I. Ciocean, de profesor pentru limba și literatura română la universitatea din Budapesta, postul de director la acest institut a devenit în vacanță. Dat fiind, că acest post este de o supremă importanță atât pentru institut, că și pentru fondurile, din cari se susține, și lucru forțe naturale, că ocuparea lui în mod demn este pentru noi de cel mai vital interes și de ceea mai mare gravitate. După cele ce s'au ventilat în publicitate, referitor la ocuparea provizoră a acestui post, prin întrevenirea de factori necheltui, publicul român și mai ales reprezentanții fundatorilor, se găsesc în același privință în o mare nedumerire. Nu voeo să prejudecă într-o nimic dreptorilor comisiunei administrative, care în conformitate cu Statutele în vigoare singură este competență a se îngrijii de ocuparea acestui post, și am deplină convingere, că ea și-a făcut și până acum și-și va face și pe viitor datoria în acelașă afacere; cu totale acestea eu cred, că e numai lucru just, ca și comitetul nostru, ca mandatar ai fundatorilor și susținătorilor institutelor noastre de cultură, să fie pus în cunoștință mai de-aprōpe despre demersurile, ce s'au urmat și despre stadiul în care se află de prezent acelașă afacere de mare interes pentru noi; de aceea cuprins de o legitimă îngrijire și condus de dorul de-a se face lumină deplină, mă simt îndemnat și chiar dator să rog pe Veneratul Președinte să binevoiească și ne pună în curenț cu toti pașii, ce s'au întreprins, și peste tot cu stadiul în care se află de prezent acelașă afacere, precum și cu măsurile, ce are de gând să ia spre apărarea dreptorilor recunoscute prin acelașă, spre linștirea nedumeriilor, ce ne agită.

Preșidiul declară, că cestiunea susținătoare de d-l Domide fiind de competență comisiunei administrative, nu poate să admitea nicio discuție meritorie asupra ei; deră la întrebarea pusă, e dator să dea răspuns pe bază de acte, ca să se liniștească spiritele și să se vadă, că comisiunea administrativă își face datoria.

Spune apoi pe scurt desvoltarea cauzei, arată toti pașii făcuți pentru apărarea dreptului de a ne alege director gimnasiu, și că, întrevenind prin o deputație emisă din sinul comisiunei la toti factorii competenți — în Bistrița la comitele suprême, în Cluj la directorul suprem din cercul de invetăment al Clujului, și în Budapesta la minister — s'a primit asigurare, că dreptul de alegere, normat în §. 32 din Statute, va fi respectat. Pe urmă asigură, că comisiunea administrativă și de aici încolo va lucra sub totă imprejurările pentru reușita causei spre mulțumirea tuturor și spre prosperarea gimnasiului.

Atât membrul Domide, că și întrăga adunare ia spre scință răspunsul dat, între strigări de „să trăescă”!

Să sperăm, că cauza noastră va trăi. Așa cere întări de totă legea, dreptul și dreptatea, la cari ministrul-președinte de aici a declarat, că ține ou sănătenia. Pețru noi Statutul sanctionat este lege, și aceasta lege cere neîndoios, ca gimnasiul nostru să aibă director ales de comisiunea noastră administrativă, prin urmare ar fi numai drept, ca după legea noastră să se facă dreptate. — Acesta o cere însă și interesul gimnasiului nostru. Un gimnasiu este lucru mare: directorul său trebuie să fie pururea la post, să priveze, să conduce, să chibzuiească, cum institutul poate să ajungă la prosperitate; un director gimnasiu nu e bunăoară ca un văcar rău, care, până își face alte trebură, lasă turma în grija unor năimiți, mai mult ca să o țină la un loc, decât să poarte la păsună mănoase. D-l Ciocean n'a avut timp să se ocupe cu gimnasiul; își rezerva biete 3 ore de predare pe septembrie, dăr și acestea le da în clacă la vre-un colegă-mameluc. Directorul pedagogicului din Viena, Dr. Dittes, scrie la un loc: „Wenn der Director nur Bureaubeamter, oder Aufseher, oder geschäftiger Müssiggänger ist, so wird er jedenfalls wenig

Cursul la bursa din Viena.

Din 8 Aprilie 1899.

Renta ung. de aur 4%	119.65
Renta de corone ung. 4%	97.10
Impr. căl. fer. ung. în aur 4½%	121.—
Impr. căl. fer. ung. în argint 4½%	100.90
Oblig. căl. fer. ung. de ost. I. emis.	120.20
Bonuri rural ungare 4%	95.70
Bonuri rurale croate-slavone	96.50
Impr. ung. cu premii	125.40
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin	130.82
Renta de argint austri	100.60
Renta de hârtie austri	100.70
Renta de aur austri	120.20
Losuri din 1860	139.70
Achii de ale Bâncii austro-ungară	924.—
Achii de ale Bâncii ung. de credit	388.50
Achii de ale Bâncii austri. de credit	369.60
Napoleondori	9.56
Mărți imperiale germane	59.02½
London vista	120.50
Paris vista	47.80
Rente de corone austri. 4%	100.75
Note italiene	44.30

Cursul pieței Brașov.

Din 10 Aprilie 1899.

Banconota rom. Cump.	9.47	Vînd.	9.49
Argint român. Cump.	9.40	Vînd.	9.44
Napoleondori. Cump.	9.52	Vînd.	9.54
Galbeni. Cump.	5.63	Vînd.	5.66
Ruble Rusesci Cump.	126.75	Vînd.	128.—
Mărți germane Cump.	58.80	Vînd.	—
Lire turcesci Cump.	10.70	Vînd.	—
Scriș. fonc. Albina 5%	101.—	Vînd.	102.—

Bursa de București.

din 6 Aprilie n. 1899.

Valori	Dobândă	Scad. cup.	Cu bani gata.
Renta amortisabilă	5%	"	102.1/4
" " (Impr. 1892.)	5%	lan.-III	101.1/4
" " din 1898	5%	"	101.1/4
" " 1894 int. 6 mil.	5%	ADL.-OCT.	—
" " (Impr. de 32. 1/2 mil.)	4%	lan.-IULIE	92.3/4
" " (Impr. de 50 mil.)	4%	"	93.—
" " (Impr. de 274 m. 1890)	4%	"	93.—
" " (Impr. de 45 m. 1891)	4%	"	93.—
" " (Im. de 120 iul. 1894)	4%	"	93.—
" " (Im. de 90 mil. 1896)	4%	"	93.1/4
Oblig. de Stat (Conv. rurale)	6%	Mai-Nov.	93.1/2
Oblig. Caselor Pensionilor fr. 800	10	"	—
Oblig. comunei București 1888	5%	lan.-IULIE	—
" " " din 1884	5%	Mai-Nov.	—
" " " din 1888	5%	III.-DEC.	—
" " " din 1890	5%	Mai-Nov.	—
Scrișuri fonciare rurale	5%	lan.-IULIE	100.1/4
" " " urbane București	4%	"	91.1/2
" " " Iași	5%	"	93.—
Oblig. Soc. de basalt artificial	6%	"	—
Banca Rom. ult. div. fr. 12.81	500	150 v	—
Banca Naț. ult. div. 86.—	500	intr. v.	2860
Banca agricolă	500	150 v	371.—
Dacia-România ult. div. 85 lei	200	intr. v.	521.—
Naționala de asig. ult. div. 43 lei	200	"	549.—
Soc. Bazalt. Artif. ult. div. 80	250	"	—
Soc. Rom. de Constr. ult. div. 15	250	"	16.—
Soc. Rom. de Hârtie ult.	100	"	—
" Patria" Soc. de asig. ult d. 4 lei	100	"	—
Soc. rom. de petrol u. em. u. d. C	200	"	—
" " 2 em. u. d. 0	100	"	—
Soc. de fur. militare u. d. 60 lei	50	"	—
" Bistrița" soc. p. f. hârtii 30.	100	"	—
Societ. p. const. de Tramways	20	"	—
20 franci aur	"	"	—

SCOMPTURĂ:

Banca naț. a Rom	5%	Paris	3%
Avansuri pe efecte	6%	Peterseburg	5%
Casa de Depunerii	6%	Berlin	4½
Londra	3½	Belgia	4%
Viena	5%	Elveția	4%

Motto:

Déca doresc, ca mândra Fortuna
Pome de aur să-ți dăruescă:
Sus, cu grăbire 'n a ei grădină
Sămințe aruncă, ca să 'ncolțescă.

Și acă nu e pur fantasiă.
Căci a dețel mare-inpirare.
La încercarea în loteria
Aduce-adesea aveie mare!

Bursa de mărfuri din Budapesta.

din 6 Aprilie n. 1899

Sămințe	Qualitatea pe Huse	Prețul pe 100 chilogr.	
		dela	până
Grâu Bănățeanesc	80	9.89	9.90
Grâu dela Tisa	80	9.95	10.10
Grân de Pesta	80	9.10	10.—
Grân de Alba-rega a	80	9.90	10.—
Grân de Bâcska	80	—	—
Grân ung. de nord	80	—	—
Grân românesc	80	—	—
Sămințe vechi ori noi	soiul	Qualitatea pe Huse	Prețul per 100 chilogr.
		dela	până
Săcară	nutrot	70-72	7.60
Orz	de vinars	60-62	6.20
Orz	de bere	62.64	6.60
Ovăz	ovăz	64.66	8.40
Cucurus	bănză	75	—
Cucurus	altă soin	78	—
Cucurus	"	—	—
Hirisă	"	—	—
Produselor	S o u l	Cursul	
		dela	până
Sem. de trif.	Luțernă ungur.	42	52.—
"	bănățeană	—	—
"	rosiă	87.—	99.—
Olen de rap.	rafinat dupla	—	—
Olen de în	dela Pesta	58.50	54.—
Uns. de porc	dela tără	—	—
Slănină	svintăță	47.—	47.50
Săr. "	afumată	49.50	50.—
Prune	din Bosnia tu buți	9.25	9.60
"	din Serbia în sacă	8.25	8.50
Lictar "	slavon nou	13.50	14.50
Nuci "	din Ungaria	12.—	13.—
Gogosă	ungurescă	—	—
Miere "	sérbescă	—	—
Ceară "	brută	—	—
Spirt	galbină stecurată	—	—
	de Rosenau	—	—
	brut	—	—
	Drojdiute de spirt	—	—

Nr. 1987—1899.

PUBLICAȚIUNE

pentru constatarea dării de case pe anii 1899—1901, pentru stabilirea dării după câștig clasa I. și II și pentru darea de pămînt pe anul 1899.

După SS 16 și 18 art. de lege XLIV. din anul 1883, se aduce la cunoștință publică, că Onorata Direcție de finanțe reg. ung. din loc a trimis consemnările la oficiul de dare orășenesc, pentru stabilirea dării și anume:

1) Consemnările repartisării dării de pămînt, care conține pe toti proprietarii de pămînt.
2) Consemnările pentru constatarea dării de casă pe anii 1899—1901.

3) Consemnările dării după câștig clasa I și II, continând stabilirea dării meseriașilor, cari lucreză fără calfe, a calfelor de meseriaș, diurniști, servitori etc. cum și a proprietarilor de case și capitaliști din clasa II pe anul 1899.

Acstea cataloge sunt puse la dispoziția fiecărui contribu-

abil în decurs de 8 zile, așa că dela 12 Aprilie până inclusive 19 Aprilie 1899 st. n. dela 8 ore până la 12 ore a. m. la oficiul de dare orășenesc.

Contra sumelor de contribuție stabilite în aceste consemnăriri, pot contribuabilitii recura și anume:

a) Acei contribuabiliti, cari au fost deja taxați cu vre-o dare din cele specificate și anul trecut în decurs de 15 zile, așa că dela 12 Aprilie st. n. dela 8 ore până inclusive 26 Aprilie st. n.

b) Acei contribuabiliti, cari pentru prima oară sunt taxați cu vre-o categorie de contribuție, din consemnările indicate în decurs de 15 zile dela 12 Aprilie st. n. se scrie în fâșie cădă contribuabilitatea pătrănește.

Recursul este a se adresa la On. Comisie administrativă prin On. Magistrat orășenesc.

Recursurile date după espirarea acestor termene se vor respinge ca întârziate.

Tot-de-odată se provoacă toti contribuabilitii să se prezinte la oficiul de dare cu fâșia de contribuabilitate pentru a se scrie în fâșie cădă contribuabilitatea pătrănește.

Brașov, în 11 Aprilie 1899.

555.1—2 Oficiul de dare orășenesc.

AVIS.

In 10 Aprilie st. n. se începe al doilea **Curs de dans pentru copii**, la D-șoara Gabriela Reinisch, profesoră de gimnastică și dans. — Inscriserile la acest curs se primesc la locuința profesorei Strada Negră nr. 8, dela ora 12 la amiază până la 3 ore p. m.

2-2.

TIPOGRAFIA A. Mureșianu

Brașov, Tîrgul Înului Nr. 30.

Acest stabiliment este provăduit cu cele mai bune mijloce tehnice și fiind bine asortat cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne este pus în poziție de a pute executa orice comande cu promptitudine și acurateță, precum:

IMPRIMATE ARTISTICE

ÎN AUR, ARGINT SI COLORI